

**18 СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "УИЛЯМ ГЛАДСТОН"**

гр. София – 1303, ул. "Пиротска" № 68, тел. 02/988-03-01, тел./факс 02/987-96-82

Утвърдил: .....

Директор: *Ралица Кирилова*

**МЕХАНИЗЪМ  
ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ  
МЕЖДУ ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ  
в 18 СУ „УИЛЯМ ГЛАДСТОН”  
ЗА УЧЕБНАТА 2024/2025 ГОДИНА**

Настоящият механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище е съобразен и изготвен съгласно четири европейски стандарти за Закрила на детето и в изпълнение на Заповед № РД 09-1871/18.12.2015 г. на Министъра на образованието и науката и приет с решение на Педагогически съвет с Протокол № 17/12 .09.2024 г.

Училищната политика се базира на прилагане на цялостен подход, полагане на координирани и последователни действия и създаване на по-сигурна училищна среда, с цел противодействие на насилието и тормоза между децата и учениците.

### **Принципи:**

- Закрила и безопасността на учениците е отговорност на цялата училищна общност.
- Училищната политика е насочена към предпазване на учениците от насилие, тормоз и злоупотреби.
- Училищната политика е изработена в съответствие с политиката на другите институции, отговорни за закрита на детето.

### **Мерки и дейности:**

- I. Запознаване на цялата училищна общност със същността на понятията „насилие” и „тормоз” на тематичен педагогически съвет, родителски срещи и други подходящи събития.**
- II. Запознаване на цялата училищна общност с рискови групи деца (съгласно § 1, т.6, т. 27 от ЗПУО).**
- III. Включване на родители** - Родителите се привличат като партньори в дейностите по превенция, както и в случаите на интервенция.
- IV. Ресурсна обезпеченост.**
- V. Създаване на алгоритъм и процедури за превенция от насилие и тормоз на ниво клас и училище.**
- VI. Създаване на алгоритъм и процедури за интервенция на ниво училище и ниво клас.**
- VII. Изработване на план за действия на Координационния съвет за справяне с тормоза и насилието.**
- VIII. Изработване на план-график за дейностите през учебната година.**

- I. Запознаване на цялата училищна общност със същността на понятията „насилие” и „тормоз”.**

Във връзка с новоназначени учители, припомняне и изостряне на вниманието на училищната общност за Механизма на противодействие на училищния тормоз и насилие между учениците в началото на учебната година да се представят/припомнят (на хартиен носител или чрез електронната група на учителите):

### **Дефиниция за „насилие” - ППЗЗД**

Проявите на насилие най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- **Физическо насилие** – „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето”.
- **Психическо насилие** – „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други

форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.”

- **Сексуално насилие** и злоупотреба над дете според определението на СЗО „е участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите”.

**Дефиниция за „тормоз”** - тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни и насочени от един ученик към друг или група ученици.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- **Физически тормоз:** Злонамерена многократна проява, целяща да нарани физически детето (блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение);
- **Вербален тормоз:** Насилие чрез вербални изразни средства (подмятания, обиди, използване на нецензурни думи и изрази, унижения, заплахи);
- **Психичен тормоз:** Упражняване на системно психическо насилие (подмятане, подиграване, закачане, изнудване, кражба, повреждане на имущество, заплашителни погледи, неприятелско следене);
- **Социален тормоз:** Поставяне на ученика в социална изолация (избягване, игнориране, изключване от дейност, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с него/нея, одумване и разпространение на неверни слухове, обект на тормоз и изолиране);
- **Кибертормоз:** Насилие във виртуалното пространство (обиди, заплашителни и подигравателни текстови от съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook, разпространяване на материали, които уронват и унижават достойнството на детето, снимане с мобилен телефон детето и свободно разпространяване на снимки, видео в Интернет без съгласието му, заплахи в социалните мрежи и др.);
- **Сексуален тормоз:** Представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща, унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

**Тормозът, независимо от това как се упражнява, е деструктивен и опасен вид насилие.**

1. **Разпознаване на различните видове насилие и тормоз от педагогическите и непедагогическите специалисти в 18 СУ „Уилям Гладстон”.**

Педагогически и непедагогически специалисти от 18 СУ „Уилям Гладстон”, трябва да могат да разпознават основните признаци за проява на видовете насилие:

**Физическото насилие** включва следните физически и поведенчески показатели:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едносрични отговори;
- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
- ниска самооценка - децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище;
- чести отсъствия от определени часове, например физическо възпитание и спорт.

**Психическото насилие** включва следните физически и поведенчески показатели:

- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- употреба на алкохол, медикаменти;
- психосоматични симптоми.

**Сексуалното насилие** включва както изброената по-горе симптоматика, така и различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възрастова група деца).

**II. Запознаване/припомняне на цялата училищна общност с рискови групи деца (съгласно § 1, т.6, т. 27 от ЗПУО), а именно:**

**Ученици със специални образователни потребности са:**

- деца и ученици със сензорни увреждания;
- с физически увреждания;
- с интелектуални затруднения;
- с езиково комуникативни нарушения;
- множество увреждания;
- специфични нарушения на способността за учене;
- разстройства от аутистичния спектър;
- емоционални и поведенчески разстройства.

**Деца в риск са:**

- Деца без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени.

- Деца, които са жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание и/или извън семейството.
- Деца в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, морално, интелектуално и социално развитие.

### **III. Включване на родители**

Поради особено силното влияние на социалния фактор върху развитието на учениците и техните взаимоотношения е необходимо да се обърне специално внимание на:

Привличане на родители в училищния живот за подкрепа и подпомагане на дейностите по превенция и интервенция на насилието и тормоза:

- Привличане на родители, които могат да осигуряват ресурси - в натурални показатели, услуги или финансови средства, за изпълнение на училищните дейности.

При случай на насилие и тормоз:

- Родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;
- Да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете или групата деца, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;
- Да се изведат конкретни договорености, кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
- Учителят може да насочи родителите за консултация с психолог /педагогическия съветник или с други специалисти при необходимост.
- Училищните психолози могат да инициират и препоръчват консултиране на родителите.

### **IV. Ресурсна обезпеченост на ниво училище**

Училищното ръководство е необходимо да осигурява:

- 6.1. Обучение за служителите си всяка година – педагогически и непедагогически персонал за превенция и подходи в случаи на училищно насилие;
- 6.2. Изградени механизми за взаимодействие с различни институции;
- 6.3. Обучени специалисти за интервенция в ситуации на тормоз в училището, а при липса на такива да се обърне към външни за училището специалисти, които са обучени за интервенция в ситуации на тормоз;
- 6.4. Информация, материали по темата за насилието и тормоза в училище, информация за наличните ресурси в общността и други.

**V. Създаване на алгоритъм и процедури за превенция от насилие и тормоз:**

- Създаване на условия за превантивна работа на ниво училище.
- Създаване на условия за превантивна работа на ниво клас.
- Изграждане на защитна мрежа с ясни граници, формиране на ценности, създаване на правила и процедури/протокол за действия, които не допускат насилие и тормоз в училище.

#### **VI. Създаване на алгоритъм и процедури за интервенция на ниво училище и на ниво клас:**

- Водене на училищен регистър - в регистъра се документират единствено ситуации, съответстващи на нива две и три според приетата класификация.
- Процедури за управление на информацията/протоколи за управление на информацията.
- Инициране на работа по случай.
- Насочване на случай към други институции.

#### **VII. Изработване на план за действия на Координационния съвет за справяне с училищния тормоз и насилие.**

Със Заповед на директора на 18 СУ „Уилям Гладстон” се създава Училищен координационен съвет за справянето с насилието. Училищен координационен съвет изготвя алгоритъм, процедури и план за справяне с насилието и тормоза в училище.

#### **VIII. Изработване на план-график на дейностите за учебната година.**

Изготвя се от Училищния координационен съвет.

#### **IX. Процедура за реакция при кризисна ситуация**

1. Свикване на екипа и ръководството за анализ, оценка на ситуацията.
2. Вземане на решение за план за действие.
3. Свикване на всички педагогически специалисти, преподаващи в съответния клас/ученици и по целесъобразност на целия педагогически екип.
4. Съобразно спецификата на случая, вземане на решение за уведомяване на външни институции.